

працює разом з кримінально-виконавчою системою, і багатофункціональну систему, що реалізується як процес виконання кримінального покарання; як процес виправлення та розвитку особистості засудженого; як форма соціально-правового контролю; захід запобігання правопорушень під час відбування покарання і рецидиву кримінальних правопорушень після звільнення, а також засіб ресоціалізації засуджених.

Список використаних джерел

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон від 11.07.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>.

2. Про пробацію: Закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text>.

3. Про затвердження пробаційних програм для повнолітніх суб'єктів пробації України : наказ Міністерства юстиції України від 11.06.2018 № 1798/5. URL: <https://academysps.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/Probacijna-programa-Zmina-prokriminalnogo-mislennja-dlja-povnolitnih-sub-iekktiv-probacii.pdf>.

4. Пробація України. URL: <https://www.probation.gov.ua/?p=13018>.

5. Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів України та інших законодавчих актів України щодо удосконалення видів кримінальних покарань в умовах воєнного стану. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=75897.

Топчій Василь Васильович,

директор навчально-наукового інституту права Державного податкового університету, доктор юридичних наук, професор;

Топчій Оксана Василівна,

професор кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктор юридичних наук, доцент

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД НАДАННЯ ВІДПУСТОК ДЛЯ ЗАСУДЖЕНИХ, ПОЗБАВЛЕНИХ ВОЛІ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВЦЯ

Останнім часом на науковому рівні все частіше предметом дискусій стають питання, що стосуються надання короткострокових відпусток (виїздів за межі установ виконання покарань (УВП)) для засуджених, які відбувають покарання у виді позбавлення волі.

Як видається, одну із відповідей з цього приводу можна знайти у практиці зарубіжних країн [1]. Так, у Норвегії засудженим надаються

тюремні відпустки на 21 день, що є правом засудженого та можуть мати місце за умови позитивної поведінки після відбування третини строку покарання.

У свою чергу, КК Франції передбачено виконання покарання в умовах напівсвободи, яка дає, зокрема, і можливість виїзду засуджених у відпустку для відвідування рідних. При цьому виїзди дозволяються особам з доброю поведінкою, незалежно від терміну відбування покарання, але за умови, що весь строк покарання не перевищує більше одного року. Відпустку також може бути дозволено і тоді, коли засуджений пройшов перші три фази відбування покарання.

Натомість, у США виїздом за межі місць позбавлення волі називається дозволена відсутність у тюрмі засудженого, що перебуває під спостереженням співробітника даної пенітенціарної установи, судового виконавця, інших федеральних агентів або агентів штату.

Свої особливості правового регулювання надання для засуджених короткострокових виїздів за межі пенітенціарних установ є в інших зарубіжних країнах так, у Німеччині відпустка з-під охорони тривалістю 21 день являє собою спеціально врегульоване пом'якшення виконання покарання, надається судом за клопотанням адміністрації пенітенціарної установи з метою підтримання стосунків з близькими йому особами і реально перебувати в умовах нормального життя.

У Фінляндії відпусткою є санкціоноване директором пенітенціарної установи або відділом пенітенціарних установ залишення місць ув'язнення під конвоем або без нього на час, вказане в законі з метою підтримання соціального та психічного здоров'я, а також з інших важливих причин. При цьому час виїзду не буде зарахований до строку покарання у разі порушення умов виїзду. Засудженим також надається відпустка вісімнадцять днів на рік, а в Нідерландах у пенітенціарних установах відкритого типу утримувані особи всі уїкенди проводять удома.

У той самий час, у Сполученому Королівстві тюремна відпустка з даної пенітенціарної установи позначається як «звільнення за тимчасовою ліцензією» (ROTL), маючи при цьому три основні форми реалізації, а саме: а) ліцензія співчуття реалізується тільки за умови, що в засудженого є виняткові особливі обставини. При цьому, щоб отримати право на звільнення за названою ліцензією, засуджені повинні пройти оцінку ступеня власного ризику за спеціально розробленою методикою (так, ліцензію не отримують схильні до втечі, засуджені довічно та низка інших категорій); б) ліцензія інтеграції видається засудженому для вирішення проблем, що виникли в сімейному житті (для підтримання таких позитивних зв'язків), налагодження контакту із суспільством, підготовки до звільнення, здійснення пошуку житла, роботи тощо [2, с. 95–100].

Слід також звернути увагу на те, що адміністрація УВП у різних країнах світу розуміє ризикованість таких заходів. Але ще більшу небезпеку для суспільства і самого засудженого практики вбачають у тому, коли засуджений, зокрема, після десяти років перебування в ізоляції від суспільства безконтрольно і з головою поринає в абсолютно нове, забуте ним життя.

Таким чином, міжнародно-правові документи та зарубіжна практика [3, с. 162–173] поступово відходять від чіткої регламентації форм короткочасних виїздів засуджених за межі пенітенціарних установ, хоча й визнають доцільність їх існування.

Саме це слід враховувати суб'єктам законодавчої ініціативи (ст. 93 Конституції України) при видозміні законодавчих актів, що стосуються зазначеної проблематики, враховуючи при цьому науково обґрунтовані підходи, які спрямовані на забезпечення не тільки прав засуджених, але й інших осіб та в цілому правопорядку.

Список використаних джерел

1. Крук О. М. Міжнародний досвід короткострокових виїздів засуджених за межі установ виконання покарань. *Форум права*. 2015. № 2. С. 95–100.

2. Пузирьов М. С. Порівняльний аналіз виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк в Україні та зарубіжних країнах: монографія. Київ : ВД «Дакор», 2018. 514 с.

3. Яковець І . С. Система виконання покарань Швейцарії. *Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр.* 2011. Вип. 21. С. 162–173.

Шармар Ольга Михайлівна,

доцент кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Корольчук Віктор Володимирович,

начальник відділу організації наукової
діяльності та захисту прав інтелектуальної
власності Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, старший науковий співробітник

ЩОДО ПИТАННЯ ЗІГВАЛТУВАННЯ ЯК ФОРМИ ГЕНДЕРНО- ОБУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

В українському законодавстві відсутнє поняття гендерно-обумовлене насильство, яке в доктрині розглядається в розумінні